

BIOGRAFI

Snaut og lettvint

Ellen Engelstad og Mímir Kristjánsson makter ikke å aktualisere Rosa Luxemburg som politisk tenker, men bruker heller ikke mer enn drøye hundre sider på forsøket.

Ellen Engelstad og
Mímir Kristjánsson
ROSA LUXEMBURG.
EN BIOGRAFI
127 sider
Manifest 2019

Til hundreårsjubileet for drapet på Rosa Luxemburg (1871–1919) har Ellen Engelstad, redaktør i Tidsskriftet Manifest, og Mímir Kristjánsson, Klassekampens nyhetssjef, gitt ut en biografi om kvinnen de kaller en «martyr».

Forfatterne ramser innledningsvis opp en hel rekke notabiliteter som skal ha blitt inspirert av Rosa Luxemburg, blant annet Bertolt Brecht. Riktigere er det å si at Brecht skrev flere dikt om henne, blant annet *Gravskrift for Rosa Luxemburg*:

*Hier liegt sie begraben
Rosa Luxemburg
Eine Jüdin aus Polen
Vorkämpferin deutscher
Arbeiter
Getötet im Auftrag
Deutscher Unterdrücker.
Unterdrückte
Begrabt eure Zwietracht!*

Det eneste ordet som vel trenge oversettelse er «Zwietracht»: Det betyr splid eller uenighet. Sluttappellen lyder «Undertrykte / Begrav uenigheten!». Det kan diskuteres om den er i Luxemburgs ånd. En av hennes mest berømte formuleringer er «Frihet er alltid frihet for dem som tenker annerledes», som hun uttalte som en kritikk av oktoberrevolusjonen i Russland.

Spenningsroman. I stedet for å la seg inspirere av Brechts antipolitiske stil, beskriver forfatterne Rosa Luxemburgs liv som en

Luxemburgs ideer: I biografien om Rosa Luxemburg (midt i bildet, uten jakke) finnes det ingen henvisning til hennes brev eller samlede politiske og teoretiske verk. Her i Magdeburg i 1910.

FOTO: AKG IMAGES / NTB SCANPIX

«spenningsroman». I biografien finnes det ingen henvisning til hennes samlede politiske og teoretiske verker i syv bind, eller til hennes brev som er utgitt i seks bind. På bare vel hundre sider kan boken naturligvis ikke gi noe innblikk og forståelse av Luxemburgs tenkning som grunnlag for hennes handlinger under første verdenskrig, den russiske revolusjonen og den tyske revolusjonen.

Noe står det da tross alt i denne boken, og Luxemburgs kommentar til Norges løsrivelse fra Sverige i 1905 er morsom. Hun mente at det bare var uttrykk for at nor-

ske småborgere og bønder følte trang til å ha sin egen konge, betalt med egne penger, i stedet for en som var påtvunget dem av det svenske aristokratiet.

Noe står det da tross alt i denne boken.

Harelabb. En av Rosa Luxemburgs mest berømte paroler er da også den vidunderlig sanne formuleringen «arbeiderklassens fedreland er den sosialistiske

bevegelsen». Et slikt sitat styrker leserens humør gjennom en biografi som ellers byr på overraskende mange likegyldige bok-sider. Luxemburg var imot en polsk løsrivelse fra Russland og imot at det jødiske proletariatet i deler av det russiske imperiet dannet sitt eget sosialistparti, selv om partiet var antisjonistisk og mente at jødernes frigjøring måtte skje der de bodde. Dette tar ikke boken opp.

Diskusjonen om revisjonismen med den tyske sosialdemokraten Eduard Bernstein gjøres unna på et par-tre sider, og kon-

kluderer med at Einar Gerhardsen ikke var revisjonist fordi han i 1945 uttalte at man aldri måtte glemme visjonen om det klasse-løse samfunn.

Hvor naiv går det an å være? Hvorfor tror forfatterne at Gerhardsen uttalte dette i 1945? Her brukes landsfaderens sønn, Rune Gerhardsen, som sannhetsvitne på at faren aldri ga opp den russiske revolusjonens idealer.

Spartakusbund. Avsnittene om både den russiske og den tyske revolusjonen, der den siste ebbet ut med drapene på Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg for hundre år siden, er korte, rotete og lite egnede som innføringer i de to revolusjonene og i Rosa Luxemburgs politiske linje. Det hadde vært mye bedre om Engelstad og Kristjánsson hadde parafisert de oppsummerende politiske artiklene Luxemburg skrev om disse to revolusjonene. Heller ikke hennes teori om kapitalismen nødvendige sammenbrudd går boken inn på.

Da det tyske sosialdemokratiske partiet sommeren 1914 støttet innvilgelse av krigskreditter i Riksdagen, dannet blant andre Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht og Clara Zetkin «Spartakusbund». Det ble forbudt, men de arbeidet likevel for at krigen skulle stoppes med generalstreik, slik det var vedtatt på internasjonale arbeiderkonferanser i 1907 og i 1912.

Forfatterne burde ha dvelt mye mer ved dette lysende eksemplet på mot og styrke til å gå mot strømmen, enda det skulle koste dem både fengselsopphold, forfølgelse og til slutt livet. Like overfladisk er bokens behandling av det forferdelige nederlaget arbeiderbevegelsen i Europa led i 1914.

Espen Søbøye

KONFERANSE-SKIPET

KOM I FLYTSONEN OM BORD PÅ KONFERANSESKIPET I 2019

fra **2 685,-** pr person

Avreise april-juni 2019. Les mer på COLORLINE.NO/KONFERANSECRUISE

ColorLine
CRUISES